Ushbu onlayn konferensiya barcha fan tarmoqlaridan ilmiy tezislarni qabul qiladi.

Zamonaviy jamiyat va ijtimoiy-gumanitar fanlar: dolzarb masalalar va ilmiy yondashuvlar nomli ko'p tarmoqli onlayn konferensiyasi

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY TUZILMASI

Eliboyeva Sayyora Shavkatjon qizi
Farg'ona viloyati Rishton tumani
31- DMTT direktor o'rinbosari

Annotatsiya: Mazkur tezisda maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning tashkiliy tuzilmasi, pedagogik shart-sharoitlari, samarali metodlari hamda tarbiyachi va ota-onalar hamkorligining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, bolalarning ijodiy tafakkuri, tasavvuri, mustaqil fikrlashi va tashabbuskorligini rivojlantirish yo'llari bayon etilgan.

Tayanch so'zlar: maktabgacha ta'lim, ijodiy qobiliyat, ijodiy tafakkur, tasavvur, pedagogik faoliyat, tarbiyachi, innovatsion metodlar, ota-onalar hamkorligi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash, ularning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha yosh davri bolaning tasavvuri, qiziquvchanligi, yangilikka intilishi va ijodiy faolligi jadal rivojlanadigan bosqichdir. Shu sababli ta'lim-tarbiya jarayonini bolalarning individual xususiyatlari va qiziqishlariga mos ravishda tashkil etish muhim ahamiyatga egaMaktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning tashkiliy tuzilmasi o'zaro bog'liq bo'lgan bir nechta tarkibiy qismlardan tashkil topadi. Ular maqsadli, tashkiliy-boshqaruv, mazmuniy-metodik, amaliy faoliyat, hamkorlik hamda monitoring va baholash qismlaridir.

Maqsadli qism bolalarda ijodiy fikrlash, tasavvur, mustaqillik va tashabbuskorlikni rivojlantirishga yo'naltiriladi. Tashkiliy-boshqaruv qismi esa maktabgacha ta'lim tashkilotida zarur shart-sharoitlarni yaratish, pedagoglar faoliyatini muvofiqlashtirish va ijodiy mashg'ulotlarni rejalashtirishni qamrab oladi.

Mazmuniy-metodik qismda rasm chizish, applikatsiya, loy va plastilindan buyumlar yasash, qurish-yasash, musiqiy faoliyat, ertak va hikoyalar tuzish kabi mashg'ulotlardan foydalaniladi. Shuningdek, didaktik o'yinlar, muammoli vaziyatlar, tajribalar, loyihaviy faoliyat va erkin ijodiy topshiriqlar bolalarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi.

Sharq mutafakkirlaridan **Abu Nasr Forobiy** inson kamolotida ta'lim, tarbiya va bilimning ahamiyatiga alohida e'tibor bergan. Uning qarashlariga ko'ra, insonning qobiliyatlari ta'lim va tarbiya orqali rivojlanadi. Ushbu yondashuv maktabgacha yoshdagi bolalarning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash, ularni fikrlashga va mustaqil faoliyatga yo'naltirish zarurligini ko'rsatadi. **Abu Rayhon Beruniy** ilmiy bilishda kuzatish, tajriba va dalillarga tayanishning ahamiyatini namoyon etgan. Uning ilmiy merosi bolalarda atrof-muhitni o'rganish, savollar berish, hodisalarni kuzatish va mustaqil xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish bilan bog'liq pedagogik g'oyalarni qo'llab-quvvatlaydi.

Jan-Jak Russo bolaning tabiiy qobiliyatlari va individual rivojlanishiga e'tibor qaratgan. Uning pedagogik qarashlariga ko'ra, bola rivojlanishida erkin faoliyat va shaxsiy tajriba muhim o'rin tutadi. Bu yondashuv maktabgacha ta'limda bolalarga mustaqil tanlash, tajriba o'tkazish va o'z g'oyalarini

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

amalga oshirish imkonini berish bilan uyg'unlashadi. **Lev Vygotskiy** bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhit, kattalar bilan hamkorlik va tasavvurning o'rnini ilmiy jihatdan yoritgan. Uning ijodkorlik haqidagi qarashlariga ko'ra, bolalar avvalgi tajribalari va taassurotlarini qayta birlashtirib, yangi obraz va g'oyalarni yaratishlari mumkin. Shu sababli ertak tuzish, rolli o'yinlar, rasm chizish va sahnalashtirish kabi faoliyatlar ijodiy rivojlanish uchun muhim hisoblanadi.

Tarbiyachi ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish jarayonining asosiy tashkilotchisi hisoblanadi. U bolalarning qiziqishlarini aniqlashi, mustaqil g'oyalarini qo'llab-quvvatlashi va erkin ijod qilishi uchun qulay muhit yaratishi lozim. Bunda bolalarning tayyor namunani takrorlashigagina emas, balki o'ziga xos yechimlar topishiga ham e'tibor qaratish zarur.

Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda oila bilan hamkorlik ham muhim o'rin tutadi. Ota-onalarning oilaviy ijodiy mashg'ulotlar, ko'rgazmalar, tanlovlar va turli loyihalarda ishtirok etishi bolalarning qiziqishini oshiradi hamda ijodiy faolligini qo'llab-quvvatlaydi.

Jarayon samaradorligini aniqlash uchun bolalarning ijodiy faoliyatga qiziqishi, mustaqil g'oya bildirish qobiliyati, tasavvuri, noodatiy yechimlar topishi va o'z ishini tushuntira olishi muntazam kuzatib boriladi. Baholashda har bir bolaning individual rivojlanish sur'ati va imkoniyatlari hisobga olinishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning tashkiliy tuzilmasi ta'lim-tarbiya jarayonini maqsadli va izchil tashkil etishga xizmat qiladi. Pedagogik shart-sharoitlarning yaratilishi, samarali metodlardan foydalanish, tarbiyachi va ota-onalar hamkorligi bolalarning ijodiy salohiyatini namoyon etishiga yordam beradi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijodiy faoliyatni muntazam tashkil etish, bolalarning mustaqil fikrlashi va tashabbuskorligini rag'batlantirish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir.

Foydalanigan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. 2019-yil 16-dekabr, O'RQ-595-son.
2. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlari.
3. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun.
4. Maktabgacha pedagogika bo'yicha darslik va o'quv-uslubiy qo'llanmalar.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori. 2020-yil 22-dekabr, 802-son.
6. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – Toshkent: Maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun metodik qo'llanma.
7. Vygotskiy L.S. Voobrazheniye i tvorchestvo v detskom vozraste. – Moskva: Prosveshcheniye.
8. Muxina V.S. Detskaya psixologiya. – Moskva: Prosveshcheniye.
9. Forobiy, Abu Nasr. Fozil odamlar shahri.
10. Beruniy, Abu Rayhon. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar.
11. Russo, J.J. Emil yoki tarbiya haqida.
12. Vygotsky, L.S. Imagination and Creativity in Childhood.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.